

Hoe houd je het vol?

Hoop voor kleine plattelandsgemeenten

Kleine kerkjes, met veel lege banken. Hoe houd je het als gemeente vol om enthousiast te blijven als steeds meer kerkmensen het laten afweten? En hoe kan de kerk aansluiting vinden met het dorp? Anne-Willem Hoekstra ging op zoek naar antwoorden.

Anne-Willem Hoekstra

De kerk van vandaag speelt een heel andere rol dan vroeger. Al was een dorpje nog zo klein, het had een kerk. Rond die kerk speelde het sociale leven zich af. Een dorp was meestal zelfvoorzienend, met een eigen bakker, groenteboer, slager en supermarkt. En uiteraard waren er veel (kleine) boerenbedrijven.

Andere hobby's

In de tijd van de industrialisering vertrokken veel mensen naar de steden om werk te vinden. Het aantal dorpsinwoners nam af. De overheid zette in op schaalvergroting: boerenbedrijven groeiden explosief. Maar de plaatselijke middenstand hield de concurrentie van de nabijgelegen steden niet vol.

Het hele dorp veranderde, inclusief de rol van de kerk. Door de welvaart ontstond er meer tijd en geld voor een sociale invulling buiten de kerk. Ondanks de terugloop van leden en nieuwe combinatiegemeenten heeft de kerk nog steeds de roeping om te getuigen van God. Dat is door de eeuwen heen zo geweest en zal ook door blijven gaan.

Toren

Toch merk je dat veel dorpingen waarde hechten aan de kerk. Door de toren ziet men het dorp al van verre liggen. Het is een vertrouwd herkenningspunt, waar velen ook

vandaag de dag niet zonder zouden willen. Het kerkgebouw heeft vaak ook waarde als plaats waar bijeenkomsten kunnen worden gehouden. Als monument en cultureel erfgoed. Voor veel mensen is de kerk ook een plek waar hoog- en dieptepunten in het leven (huwelijk, doop, overlijden) gemarkeerd worden. Maar de kerk is veel méér. Iedere week komt daar immers de gemeente van Jezus Christus bijeen!

Hij is trouw. En daarom is er altijd hoop voor de kerk. Ondanks de terugloop van leden en nieuwe combinatiegemeenten heeft de kerk nog steeds de roeping om te getuigen van God. Dat is door de eeuwen heen zo geweest en zal ook door blijven gaan.

Maar kerk zijn en blijven, dat gaat niet vanzelf. Nieuwe tijden roepen nieuwe vragen om te beantwoorden op. Is de huidige kerkvorm bijvoorbeeld uitnodigend genoeg voor (nieuwe) mensen? Want de kerk is niet voor ingewijden bedoeld. Ze is geroepen tot dienst, om aan iedereen de machtige daden te verhalen van de opgestane Heer Jezus Christus (vgl. Mat.28:19-20)!

Een kerkvorm is niet heilig. Tijden veranderen, culturen ook. Denk maar eens aan de jongerencultuur. Wat een zestiger vroeger 'mieters' vond, vindt

een jongere vandaag helemaal niet meer 'cool'! Een sprekend voorbeeld is dat op hangplekken soms orgelmuziek wordt gebruikt om jongeren te verjagen. En in de kerk moeten jongeren het meestal doen met dat orgel! Dan moeten we ons toch echt afvragen in hoeverre onze huidige kerkvorm nog aansluit bij de nieuwe generatie.

Durf je als kerk ruimte te geven aan een moedige pionier in je gemeente, die op een nieuwe manier relevant binnen weet te komen bij de dorpsbewoners? Die bijvoorbeeld met hen het gesprek over God aangaat in het dorpscafé op de avond dat deze anders gesloten is?

Volhouden

Maar belangrijker nog dan vorm is de inhoud. Jongeren, maar ook ouderen, willen weten waar de kerk voor staat. Aan de kerk, aan u en mij, de vraag: 'Ben je bereid om verantwoording af te leggen van de hoop die in je is?' (vgl. 1.Petr.3:13-16). We hebben één fundament, Jezus Christus, de Hoeksteen (vgl. Ef.2:19-22 en 1.Petr.2:1-10). Is Hij ook de hoeksteen van onze kerk, van ons persoonlijk leven?

In de praktijk zitten gemeenten niet elke dag over deze vra-

gen na te denken. Maar verlangen naar geestelijke groei en vernieuwing in de dorpen leeft wel! En ook de hoop om vol te houden, al ben je als kerkje nog zo klein. Dat laten twee korte portretten van plattelandsgemeenten in Friesland zien.

Op de Flierterven in het noorden van Friesland vinden we de Protestantse Gemeente van Reitsum. Dit is een combinatiegemeente, bestaande uit vier kleine kerkjes die zijn samengegaan: Genum, Reitsum, Lichtaard en Janum. Het aantal van 265 leden is de laatste jaren vrij stabiel gebleven.

Op zondag komen er rond de vijftig mensen naar de kerk. In deze gemeente werkt kerkelijk werker Teun R.A. Simonides. Hij ziet de toekomst van zijn gemeente met vertrouwen tegemoet. "Er is nog een behoorlijk aantal mensen trouw en betrokken bij de gemeente, waaronder een enthousiast groepje jongeren," vertelt hij.

"Voor de toekomst hopen we een levende en zelfstandig functionerende gemeente te blijven. We weten ons gedragen door de kracht van het Evangelie." Aan nieuwe initiatieven die dit doel dienen geeft de gemeente graag de ruimte. Simonides vertelt dat jongeren meedenken over de opzet van sommige diensten en dat ze bijvoorbeeld zelf filmpjes inbrengen voor diensten.

"Zo zoeken we naar een evenwicht tussen nieuwe vormen en de rijkdom van de traditie. Voor een gemeente is het belangrijk om niet altijd te zeggen dat het

minder gaat. Benoem juist het enthousiasme dat er wél is, en de inzet voor de kerk en voor het Evangelie. En besef dat je bij alles wat je doet mag vragen om de Heilige Geest."

Lichtpuntes

Ook de Protestantse Gemeente van De Wilp-Siegerswoude, die 546 leden telt, heeft de gevolgen van de secularisatie onderzocht. "Maar ondanks dat is er hoop voor de toekomst," zegt Anneke Bijzitter, voorzitter van de kerkenraad. "In De Wilp worden bijvoorbeeld nieuwe huizen gebouwd. Dat betekent behoud van jonge mensen in het dorp en misschien zelfs aanwas. Als

'Als gemeente moet je kijken naar de lichtpuntes'

je ledental terugloopt, dan moet je goed blijven kijken naar lichtpuntes die kunnen helpen het als gemeente vol te houden. Het gebed om daarin te volharden is heel belangrijk."

Maar behalve gebed timmert de gemeente in het dorp ook stevig aan de weg. "We proberen steeds meer een open gemeente te zijn. We doen ons best veel in de publiciteit te komen met onze activiteiten. Dat doen we om mensen te informeren en uit te nodigen voor bijvoorbeeld evangelisatiediensten.

Aan de slag

Vragen

- 1 Hoe is de bijbelse boodschap in uw gemeente aantrekkelijk voor buitenstaanders? Hoe is uw gemeente actief in uw woonplaats? Hoe brengt u persoonlijk 1.Petr.3:13-16 in praktijk?
- 2 Wat is kenmerkend voor een hoeksteen? Jezus is de Hoeksteen; hoe wordt dat zichtbaar in uw gemeente, in uw persoonlijk leven? (vgl. Ef.2:19-22 en 1.Petr.2:1-10).
- 2 In hoeverre is er in uw gemeente ruimte voor nieuwe vormen? Op grond van welke bijbelse argumenten? Wat spreekt jongeren aan en wat ouderen?
- 3 De kop van dit artikel is 'Hoop voor plattelandsgemeenten'. Waaruit put u hoop? Wat is uw verlangen ten aanzien van de kerk?

Lege kerkbanken... en dan toch de moed erin houden. Beeld: Jan Klein

Column

Het ontstaan van New Wine

John heeft niets met kerk en geloof, tot hij op zijn dertigste de Bijbel gaat lezen en helemaal gegrepen wordt. Hij overwint zijn tegenzin en gaat naar een kerk. Het zijn niet 'zijn mensen' en het is helemaal niet 'zijn muziek' maar hij wacht met spanning af. Als de dienst plotseling is afgelopen zegt hij tegen de man naast hem: 'Wanneer doen jullie die dingen?' en als de man hem vragend aankijkt: 'Worden hier zieken genezen? Gebeuren hier wonderen?' De Bijbel wekt verwachting. De Geest werkt met kracht in de vroege kerk. Ook de werkelijkheid wekt verlangen. Er is zo veel onrecht, leugen en ziekte. Waar is de Geest? Waar is de kerk? Vanuit dit verlangen is New Wine ontstaan. Eerst in de Anglicaanse kerk in Engeland en vandaar naar onder andere Nederland. Eerst in enkele Nederlands Gereformeerde kerken, vandaar over kerkmuren heen. Gemeentelieden komen bij elkaar om toegerust te worden, er is een jaarlijkse retraite voor predikanten in januari en een zomercon-

ferentie van een week in Biddinghuizen. Als John er komt merkt hij dat het meer zijn stijl is. Een podium in een grote tent met een band waar honderden mensen met overgave meezingen. Er is een scala aan workshops. Je geloof praktisch maken in het leven van alledag is niet altijd eenvoudig. Het is goed daar met anderen over na te denken. Er wordt gebeden met mensen. Ook voor genezing Het is vreemd om iemand in een rolstoel te zien bidden voor iemand met een zere vinger en blij te zien zijn als die vinger beter is. Immers, het doel is niet: zo comfortabel mogelijk leven, maar toegerust worden om Gods liefde te ervaren en te laten zien in een wereld die Hem niet kent. Daar heeft God de kerk voor bedacht.

Jeannette Westerkamp is justitiepredikant. Samen met anderen introduceerde zij New Wine in Nederland.

Het afstudeerverslag: A.W. Hoekstra & H. Knot, Nieuwe manieren van kerk-zijn in Friese dorpen is op te vragen bij www.ewv.nl of mail naar kantoor@ewv.nl.